Abstrakt

Práce se zabývá potravinami z hlediska obsahu složek, zejména kontaminantů. Jsou zmíněna zdravotní rizika spojená s konzumací kontaminovaných potravin, detailnější pohled je věnován těžkým kovům. Je popsán monitoring dietární zátěže cizorodými látkami v ČR a způsob zajištění bezpečnosti potravin. Zvláštní pozornost je věnována Systému rychlého varování pro potraviny a krmiva (RASFF).

Praktická část se věnuje analýze oznámení v kategorii hazardu těžké kovy sdílených v RASFF členskými zeměmi v období leden 2020 až duben 2021. Celkem 16 zemí předalo 116 oznámení, která se týkají 117 nadlimitních výskytů těžkých kovů v potravinách. 44 oznámení bylo uvedeno v kategorii varování, 56 v kategorii informační upozornění a 16 v kategorii odmítnutí na hranicích. Jako vážné je v souvislosti s rozhodnutím o riziku označeno 92 % oznámení. Nejčastějším opatřením bylo zničení nebezpečné potraviny a/nebo její stažení z trhu. Předmětem oznámení byla v 57 případech rtuť, 46krát bylo uvedeno kadmium, 12krát olovo a 2krát arsen.

Kadmium se vyskytovalo v hlavonožcích (43,5 %), rybách (15,2 %) a v menší míře i v potravinách z dalších skupin. Nevyhovující produkty obsahovaly v průměru 1,66 mg kadmia/kg. Nadlimitní obsahy olova byly detekovány zejména v doplňcích stravy, v nevyhovujících potravinách bylo zjištěno od 0,16 do 38 mg olova/kg. Nadlimitní výskyty rtuti byly nalezeny téměř výhradně v rybách. Průměrně se v nich vyskytovalo 1,86 mg rtuti/kg. Nejvíce hlášení se týkalo mečouna obecného, s nejvyšší koncentrací rtuti 4,27 mg/kg.

Na základě modelového příkladu nárůstu dietární zátěže rtutí při zařazování ryb do jídelníčku bylo zjištěno, že oproti rizikovějším druhům zjištěným z RASFF (především velké mořské dravé ryby), by pravidelná konzumace ryb z českých vod a prodejní sítě neměla představovat riziko překročení tolerovatelného příjmu rtuti.

Klíčová slova:

těžké kovy, kadmium, olovo, rtuť, RASFF, dietární expozice